

ردیف	لطفاً پاسخ سوالات را روی همین برگ بنویسید	بارم
۱	عبارت زیر درباره کدامیک از نویسندهای عصر بیداری است؟ «احیاکننده نثر فارسی است، تکلف را در نثر از بین برد و مسائل عصر را با کاربرد زبان و اصطلاحات رایج و آمیخته به شعر و ضربالمثل در آن خود نوشت.» سوالات امتحانات نهایی متوسطه-دوازدهم-خردادماه ۱۴۰۳	
۲	کدامیک از چهار جمله مشخص شده درباره زندگی «علی‌اکبر دهخدا» <u>نادرست</u> است؟ «از پیشگامان نشر جدید فارسی است (۱)، <u>شعر هم می‌سیرود</u> (۲) و <u>یاروزنامه صور اسرافیل همکاری</u> داشت (۳)، <u>مجموعه چند و پندرابر روزنامه سروش منتشر کرد</u> (۴).» سوالات امتحانات نهایی متوسطه-دوازدهم-خردادماه ۱۴۰۳	
۳	نوع ادبی «خداوندانه» صبای کاشانی را بنویسید.	
۴	کدام مورد را می‌توان آغازگر رمان‌نویسی در دوره پیش از انقلاب مشروطه دانست? الف) ترجمه رمان‌های تاریخی ب) انقلاب مشروطه	سوالات امتحانات نهایی متوسطه-دوازدهم-خردادماه ۱۴۰۳
۵	درستی یا نادرستی عبارتهای زیر را مشخص کنید. الف) از انقراض صفویه تا پایان سلطنت فتحعلی شاه رشد و شکوفایی چشمگیری در تاریخ ادبیات ایران روی می‌دهد. ب) گروهی از شاعران دوره بازگشت به قصیده‌سرایی به سبک شاعران خراسانی و عهد سلجوقی پرداختند. پ) توصیف پدیده‌ها و شخصیت‌ها در نثر دوره معاصر تا انقلاب اسلامی عینی، کوتاه، بیرونی و مشخص است. ت) شاعران دوره بیداری تخیلات سرایندگان پیشین را در نظر داشتند و نمونه این تخیلات را در پاره‌ای از اشعار «میرزا ده عشقی» می‌توان دید.	سوالات امتحانات نهایی متوسطه-دوازدهم-دی ماه ۱۴۰۲
۶	عبارت زیر، شرح ویژگی‌های کدامیک از شاعران دوره بیداری است؟ «آشنا به زبان و ادب کهن فارسی، آگاه از مسائل روز جامعه، محقق، مدرس دانشگاه، فعال حوزه سیاست و روزنامه‌نگار.»	سوالات امتحانات نهایی متوسطه-دوازدهم-دی ماه ۱۴۰۲

با توجه به متن زیر به پرسش‌ها پاسخ دهید:

«... مخدوم مهربان من! از آن زمان که رشتۀ مراودت حضوری گسته و شیشهٔ شکیبایی از سنگ تفرقه و دوری شکسته، اکنون مدت دو سال افزون است که نه از طرف بردی و سلامی و نه از اینجانب قاصدی و پیامی. طایر مکاتبات را پر بسته و کلبهٔ مراودات را در بسته ...»

(الف) محوری‌ترین پیام متن بالا چیست؟

(ب) نوع ترکیب «کلبهٔ مراودات» را بنویسید.

(پ) نمونه‌ای از «سجع» در متن بالا بیابید و آن را بنویسید.

(ت) چند «اضافهٔ تشیهی» در متن بالا به کار رفته است؟

سوالات امتحانات نهایی متوسطه-دوازدهم-شهریورماه ۱۴۰۲

۷

عبارت زیر، معزّف کدام شخصیت ادبی دورهٔ بیداری است؟
وی از شعرهای غربی نیز ترجمه‌هایی منظوم پدید آورده است که در نوع خود ابتکاری محسوب می‌شود. قطعهٔ «قلب مادر» یکی از آن نمونه‌های است.

۸

سوالات امتحانات نهایی متوسطه-دوازدهم-شهریورماه ۱۴۰۲

۹

در عبارت مقابل، جای خالی را کامل کنید: در دورهٔ بیداری، سید اشرف‌الدین گیلانی به ..... مشهور بود.

سوالات امتحانات نهایی متوسطه-دوازدهم-شهریورماه ۱۴۰۲

۱۰

انجمان ادبی خاقان برای رسیدن به هدف رهایی بخشیدن شعر فارسی از تباہی و انحطاط اواخر دورهٔ صفوی و دوره‌های بعد از آن، چه راهی را در پیش گرفتند؟

سوالات امتحانات نهایی متوسطه-دوازدهم-شهریورماه ۱۴۰۲

۱۱

همهٔ بیت‌های زیر به جز گزینه ..... دربردارندهٔ مفاهیم شعر دورهٔ بیداری است.

۱ جنگ ننگ است در شریعت من / جز پی پاس دین و حفظ وطن

۲ غلغلی انداختی در شهر تهران ای قلم / خوش حمایت می‌کنی از شرع قرآن ای قلم

۳ داد معشوقه به عاشق پیغام / که کند مادر تو با من جنگ

۴ آن زمان که بنهادم سر به پای آزادی / دست خود ز جان شستم از برای آزادی

سوالات امتحانات نهایی متوسطه-دوازدهم-خردادماه ۱۴۰۲

۱۲

شاعران زیر، سردبیری کدامیک از «روزنامه‌های دورهٔ بیداری» را بر عهده داشتند؟
الف) ادیب‌الممالک فراهانی:

سوالات امتحانات نهایی متوسطه-دوازدهم-خردادماه ۱۴۰۲

۱۳

کدام عبارت معزّف «فرّخی یزدی» است؟

الف) وی توانست با اشعار ساده و عامیانه‌اش که طنزآمیز هم بود، در میان مردم جایگاه مناسبی پیدا کند.

ب) تحت تأثیر شاعران گذشته، به ویژه مسعود سعد و سعدی بود و آشنایی با سعدی طبع وی را شکوفا ساخت.

سوالات امتحانات نهایی متوسطه-دوازدهم-خردادماه ۱۴۰۲

شعر زیر سروده «فرخی یزدی» است، با بررسی ابیات به سؤالات خواسته شده پاسخ دهید.

آن زمان که بنهادم سر به پای آزادی / دست خود ز جان شستم از برای آزادی
تا مگر به دست آرم دامن وصالش را / می‌دوم به پای سر در قفای آزادی
در محیط طوفان زا ماهرانه در جنگ است / ناخدا استبداد با خدای آزادی
دامن محبت را گر کنی ز خون رنگین / می‌توان تو را گفتن، پیشوای آزادی»

(الف) سراینده از شاعران شاخص کدام دوره می‌باشد؟ و از کدام شاعران گذشته تأثیر پذیرفته است؟ (ذکر یک شاعر کافی است).

(ب) ویژگی بارز فکری شاعر را در این سروده بنویسید.

سوالات امتحانات نهایی متوسطه-دوازدهم-دی ماه ۱۴۰۱

۱۴

در جاهای خالی واژه‌های مناسب بنویسید.

(الف) در دوران مشروطه نشریه ادبی بهار با مدیریت ..... منتشر می‌شد.
(ب) صبای کاشانی یکی از آثار خود را به نام ..... به تقلید از بوستان سعدی در قالب شعری سرود.
(ج) تنها اثر قابل توجه در زمینه تحقیقات ادبی و تاریخی دوره بیداری کتاب ..... است.

سوالات امتحانات نهایی متوسطه-دوازدهم-دی ماه ۱۴۰۱

۱۵

کلمه مناسب را از داخل کمانک انتخاب کنید.

متن زیر از کتاب «منشات» اثر «قائم مقام فراهانی» است؛ نوع نثر عبارات کوتاه آن، گاه (عامیانه - مسجع) است.
«مخدم مهریان من، از آن زمان که رشتۀ مراودت حضوری گستته و شیشه شکیبایی از سنگ تفرقه و دوری شکسته، طایر مکاتبات را پر بسته و کلبه مراودات را در بسته.»

۱۶

سوالات امتحانات نهایی متوسطه-دوازدهم-خردادماه ۱۴۰۱

۱۷

سوالات امتحانات نهایی متوسطه-دوازدهم-شهریورماه ۱۴۰۰

در جاهای خالی واژه‌ای مناسب، بنویسید.

(الف) مهمترین اثر «میرزاوه عشقی» نمایشنامه منظوم ..... است. (ذکر نام اثر)
(ب) شعر «ای قلم» نمونه‌ای از اشعار انتقادی ..... است. (ذکر نام نویسنده)

۱۸

سوالات امتحانات نهایی متوسطه-دوازدهم-دی ماه ۱۴۰۰

۱۹

شعر انتقادی «ای قلم» که با بیت زیر آغاز می‌شود، سرودهی کدامیک از شاعران زیر است؟
«غلغلی انداختی در شهر تهران ای قلم / خوش حمایت می‌کنی از شرع قرآن ای قلم»

۲ فرخی یزدی

۱ سیداشرف الدین گیلانی

۳ ایرج میرزا

۲ ادیب الممالک فراهانی

سوالات امتحانات نهایی متوسطه-دوازدهم-دی ماه ۱۴۰۰

۲۰

در سال‌های مشروطه، مجله‌ی «بهار» را که نشریه‌ای ادبی محسوب می‌شد، منتشر کرد.

۱ سیداشرف الدین گیلانی

۲ میرزا یوسف خان اعتصامی آشتیانی

سوالات امتحانات نهایی متوسطه-دوازدهم-دی ماه ۱۴۰۰

۲۱

برای بیت زیر از «سید اشرف الدین گیلانی»، یک ویژگی زبانی بنویسید.
«غلغلی انداختی در شهر تهران ای قلم / خوش حمایت می‌کنی از شرع قرآن ای قلم»

سوالات امتحانات نهایی متوسطه-دوازدهم-شهریورماه ۱۴۰۰

	<p>عبارت «او از پیشگامان نثر جدید فارسی است، او در نثر ساده و عامیانه، نقش مؤثری داشت. «امثال و حکم» یک از آثار اوست»، چه کسی را معرفی می‌کند؟</p> <p>سوالات امتحانات نهایی متوسطه-دوازدهم-دی ماه ۱۴۰۰</p>	۲۲
	<p>در متن زیر، یک واژه‌ی <u>نادرست</u> به کار رفته است، درست آنرا بنویسید.</p> <p>«عرضه‌ی هنر «عارف قزوینی» تصنیف‌ها و ترانه‌های میهنی‌ای بود که در برانگیختن مردم و آزادی‌خواهی نقش بسیار مؤثری داشت. او مضامین طنز و ستیز با نادانی را با آوازی زیبا و پرشور می‌خواند.»</p> <p>سوالات امتحانات نهایی متوسطه-دوازدهم-خردادماه ۱۴۰۰</p>	۲۳
	<p>توضیح دهید قائم مقام فراهانی در حوزه‌ی نثر فارسی چه جایگاهی دارد؟</p> <p>مسایل، تمرینات، فعالیتها و خودآزمایی‌های کتابهای درسی-پایه دوازدهم-علوم و فنون ادبی (۳)</p>	۲۴
	<p>دو تن از پیشگامان رمان‌نویسی قبل از مشروطه را نام ببرید و از هر کدام اثری بنویسید.</p> <p>مسایل، تمرینات، فعالیتها و خودآزمایی‌های کتابهای درسی-پایه دوازدهم-علوم و فنون ادبی (۳)</p>	۲۵
	<p>نشر فارسی در دوره‌ی بیداری چه تحولاتی یافت؟</p> <p>مسایل، تمرینات، فعالیتها و خودآزمایی‌های کتابهای درسی-پایه دوازدهم-علوم و فنون ادبی (۳)</p>	۲۶
	<p>در شعر دوره‌ی بیداری از نظر زبانی چه تحولاتی دیده می‌شود؟</p> <p>مسایل، تمرینات، فعالیتها و خودآزمایی‌های کتابهای درسی-پایه دوازدهم-علوم و فنون ادبی (۳)</p>	۲۷
	<p>ویژگی‌های شعر هریک از شاعران زیر را بنویسید:</p> <p>فرخی یزدی، عارف قزوینی، ایرج میرزا</p> <p>مسایل، تمرینات، فعالیتها و خودآزمایی‌های کتابهای درسی-پایه دوازدهم-علوم و فنون ادبی (۳)</p>	۲۸
	<p>درومندی‌های ادبیات فارسی در دوران بیداری را بیان کنید.</p> <p>مسایل، تمرینات، فعالیتها و خودآزمایی‌های کتابهای درسی-پایه دوازدهم-علوم و فنون ادبی (۳)</p>	۲۹
	<p>مهمترین عوامل فرهنگی و اجتماعی مؤثر بر ادبیات عصر بیداری را بررسی کنید.</p> <p>مسایل، تمرینات، فعالیتها و خودآزمایی‌های کتابهای درسی-پایه دوازدهم-علوم و فنون ادبی (۳)</p>	۳۰
	<p>چه عواملی در ایجاد نهضت بازگشت ادبی مؤثر بودند؟</p> <p>مسایل، تمرینات، فعالیتها و خودآزمایی‌های کتابهای درسی-پایه دوازدهم-علوم و فنون ادبی (۳)</p>	۳۱
	<p>ویژگی عمدی شعر و سبک شاعری نسیم شمال چیست؟ توضیح دهید.</p> <p>مسایل، تمرینات، فعالیتها و خودآزمایی‌های کتابهای درسی-پایه دوازدهم-علوم و فنون ادبی (۳)</p>	۳۲

شیوه‌ی شاعری ادیب‌الممالک را به ویژه در قصیده توضیح دهید.

مسایل، تمرینات، فعالیتها و خودآزمایی های کتابهای درسی-سال سوم-تاریخ ادبیات ایران و جهان (۲) انسانی

مضامین شعری ادیب الممالک فراهانی را چه موضوعاتی تشکیل می‌دهد؟

مسایل، تمرینات، فعالیتها و خودآزمایی های کتابهای درسی-سال سوم-تاریخ ادبیات ایران و جهان (۲) انسانی

پاسخنامه تشریحی

قائم مقام فراهانی

گزینه ۴

۳

گزینه الف

۵

الف) نادرست (ص ۱۲)

درست (ص ۱۴۳)

۶

محمد تقی بهار (ص ۱۶)

۷

الف) شکایت از دوری و عدم ارتباط با محبوب خود یا هر مفهوم درست دیگر

ب) ترکیب اضافی یا اضافه تشبیه‌ی

پ) گستته و شکسته یا موارد درست دیگر در متن

ت) شش (رشته مراودت، شیشه شکیبایی، سنگ تفرقه، طایر مکاتبات، کلبه مراودات) (درس ۱ ص ۲۰)

ایرج میرزا (درس ۱ ص ۱۷)

۹

نسیم شمال (درس ۱ ص ۱۶)

۱۰

تقلید از آثار پیشینیان (درس ۱ ص ۱۲) (با نوشتن واژه «تقلید» نمره تعلق بگیرد).

۱۱

گزینه ۳ پاسخ صحیح است. (ص ۱۷)

۱۲

الف) روزنامه مجلس (ص ۱۶)

۱۳

گزینه ب (ص ۱۷)

۱۴

الف) دوره بیداری. مسعود سعد یا سعدی (ذکر یک مورد نمره تعلق می‌گیرد).

ب) ویژگی آزادیخواهی و وطن‌دوستی (ذکر یک مورد کافی است). (ص ۱۷)

۱۵

الف) میرزا یوسفخان اعتضادی آشتیانی (ص ۱۸)

ب) گلشن صبا (ص ۱۳)

ج) تاریخ بیداری ایرانیان (ص ۲۰)

۱۶

مسجع (ص ۲۰)

۱۷

الف) ایده‌آل یا سه تابلوی مریم (ذکر یک مورد کافی است) (ص ۱۸)

ب) سید اشرف‌الدین گیلانی یا نسیم شمال (ص ۱۶)

۱۸

سوز و شور شاعر نسبت به وطن، و نشان دادن دردمندی و عشق او به میهن و جوانان (ص ۱۷)

گزینه ۱ پاسخ صحیح است. (ص ۱۶) ۱۹

گزینه ۳ پاسخ صحیح است. (ص ۱۸) ۲۰

садگی و روانی (ص ۱۶) ۲۱

علامه علی‌اکبر دهخدا (ص ۲۱ - ۲۰) ۲۲

به جای «طنز» واژه «وطن‌دوستی» درست است. (ص ۱۷) ۲۳

مهم‌ترین تأثیر وی در نثر فارسی، سوق دادن آن به سمت ساده‌نویسی و باز کردن این مسیر در نگارش بود. او با تغییر سبک نگارش فارسی باعث شد تکلف در نثر کم شود و به مرور از بین برود. شیوه‌ی وی در نگارش، بهره‌گیری از ضرب المثل و شعر در نثر، باعث شد مردم عادی به نثر توجه بیشتری نشان دهند. قائم مقام را می‌توان احیاکننده‌ی نثر فارسی دانست. ۲۴

محمدباقر میرزا خسروی (نام اثر: شمس و طgra) / میزرا حسن‌خان بدیع (نام آثار: شمس‌الدین و قمر، داستان باستان) ۲۵

تحولات نثر فارسی در دوره‌ی بیداری، حرکتی به سمت سادگی و بی‌پیرایگی همراه با رواج روزنامه‌نگاری، ترجمه و توجه به ادبیات داستانی است؛ از جمله قالب‌های مورد توجه در حوزه‌ی ادبیات داستانی نیز می‌توان به رمان، نمایشنامه و داستان اشاره کرد. ۲۶

زبان شعر برای این‌که قابل فهم‌تر باشد و بتواند مفاهیم تازه‌ی آزادی‌خواهانه و اجتماعی را بهتر به مردم منتقل کند، به سادگی گرایش پیدا می‌کند و بهره‌گیری از زبان عامه و روزمزه در شعر بسیار رواج می‌یابد. ۲۷

فرخی یزدی: از شاعران آزادی‌خواه دوره‌ی بیداری است. او تحت تأثیر شعرایی چون مسعود سعد و سعدی بود. اندیشه‌های آزادی‌خواهانه و وطنی در شعرش باعث شد که در نهایت، جانش را فدای آزادی کند.

عارف قزوینی: شاعر و موسیقی‌دان عهد مشروطه که تصنیف‌ها و ترانه‌های میهنه‌ی وی در برانگیختن مردم و آزادی‌خواهی نقش داشت. شعر او ساده و دور از پیچیدگی بود. وی از دردمندترین سرایندگان عصر بیداری است.

ایرج میرزا: ماهر در سروden اشعار ساده و روان با بهره‌گیری از تعبیرات عامیانه و اندیشه‌های نوگرایانه و ترجمه از شعرهای غربی؛ در طنز و هجو و هزل نیز دستی داشت.

شاخص‌ترین درون‌مایه‌های شعر فارسی در عصر بیداری اندیشه‌های آزادی‌خواهانه و وطنی، مبارزه با استبداد و استعمار و قانون‌خواهی است. ۲۹

از مهم‌ترین عوامل تأثیرگذار فرهنگی - اجتماعی بر ادبیات عصر مشروطه، می‌توان به تأثیر جنگ نافرجام ایران و روس و توجه مردم به واقعیت‌ها و امکانات فنی دنیای جدید، تلاش عباس میرزا در روی آوردن به فنون جدید، اعزام دانشجو به خارج از کشور، رواج صنعت چاپ در روزنامه‌نویسی و ترجمه و نشر کتاب‌های غربی و هم‌چنین، تأسیس مدرسه‌ی دارالفنون اشاره کرد. ۳۰

از عوامل مؤثّر در پیدایش نهضت بازگشت، می‌توان به عوامل زیر اشاره کرد:

۱) تاراج کتابخانه‌ی اصفهان که نتیجه‌ی آن دسترسی مردم به کتابخانه‌ی سلطنتی و ارتباط دوباره‌ی اهل ذوب با ادب کهن بود.

۲) توجه به ادبیات در دربار قاجار و رونق شاعری و مدح شاهان (که خودبه‌خود اهل شعر را به سروden اشعار گوناگون، به ویژه در قالب‌های سنتی، سوق می‌داد).

۳) تضعیف جامعه بر اثر شکست ایران از روسیه‌ی تزاری، که منجر به تضعیف پایه‌های فرهنگی و پایین آمدن سطح دانش ادبی مردم شد و اهل شعر و هنر را، به جای خلاقیت و آفرینش شیوه‌های نو، به تقلید از گذشتگان وادار کرد.

شعر نسیم شمال گرچه انسجام ادبی لازم را ندارد اما دو ویژگی عمده دارد. زبان اشعار او ساده و صمیمی و برگرفته از زبان مردم کوچه و بازار است. مضمون و محتوا اشعار او نیز از عمق وجود مردم مایه گرفته است. ۳۲

شیوه‌ی ادیب‌الممالک در قصیده سرایی بیشتر بر تقلید از شاعران دوره‌های پیش بهویژه انوری استوار است و به دلیل احاطه‌ای که بر تاریخ و ادب عربی دارد، شعرش گاهی از اشارات مهجور و نامأнос به اقوال و امثال عرب و احوال پیشینیان سرشار می‌گردد. ۳۳

عموماً وطن و حوادث و مسائل اجتماعی و سیاسی روز ۳۴

پاسخنامه کلیدی

۱۱	۱	۲	۳	۴
۱۹	۱	۲	۳	۴
۲۰	۱	۲	۳	۴

